

6 §

Fråga om en kommun på talan av fastighetsägarna var skyldig att i verksamhetsområdet för vatten och avlopp inta en fastighet som låg 150-160 m utanför verksamhetsområdet och 150-200 m från närmaste anslutna fastighet. (6 § 2007 års lag)

CH-S och IH (sökandena) äger tillsammans fastigheterna Kungsbacka Onsala-Hallen 2:53 och 2:54, belägna vid Västra Hagen i Onsala och utanför verksamhetsområdet för Kungsbacka kommuns allmänna va-anläggning. De ärvde fastigheterna av sin far, som i sin tur förvärvade dem åren 1939 respektive 1942. På Onsala-Hallen 2:53 uppförde fadern en fiskarstuga som, i tillbyggt skick, fortfarande står kvar. Onsala-Hallen 2:54 är den klart mindre av fastigheterna och är obebyggd. På 2:53 finns två djupborrade brunnar men vattnet kan inte användas för konsumtion då det är bräckt och mineralhaltigt. Tidigare trekammarbrunn för avloppsvatten har sedan länge tagits ur bruk efter kontakter med miljö- och hälsoskyddsförvaltningen i kommunen. Fastigheten har torrklöset i uthus och renvatten forslas till fastigheten i dunkar.

Kommunen har inom ramen för ett större va-saneringsprojekt inventerat ca 900 fastigheter i hela kommunen. Utbyggnaden av vatten och avlopp har skett och sker i etapper. Den etapp, benämnd etapp 9 för Västra Hagen, som omfattas av kommunens verksamhetsområde och ligger närmast sökandenas fastigheter, omfattar ett sjuttio-tal fastigheter och blev färdigställd våren 2009 och förbindelsepunkter upprättades i området före halvårsskiftet. Sökandenas fastigheter ligger ca 200 m från den beslutade gränsen för kommunens verksamhetsområde i Västra Hagen. Området mellan fastigheterna och tätbebyggelsen i Västra Hagen-området utgörs av strandäng fram till fastighetsgräns för Onsala-Hallen 2:53. Byggnaden på 2:53 ligger på berg/klippor i anslutning till havet/stranden. Fastigheten ligger högre än omgivande strandängar/fält i öster och på ungefär samma höjd som pumpstationen för va-området innanför. – Sökandenas fastigheter kom således inte att omfattas av utbyggnadsetappen för Västra Hagen-området och intogs inte i det formellt beslutade verksamhetsområdet. Sökandenas talan i målet omfattar endast den bebyggda fastigheten Onsala-Hallen 2:53.

Sökandena yrkade att Va-nämnden skulle ålägga kommunen att bestämma verksamhetsområde för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen så att det omfattar fastigheten Kungsbacka Onsala-Hallen 2:53 och att behovet av vatten och avlopp snarast, och så länge det finns kvar, skulle tillgodoses för fastigheten genom allmän va-anläggning.

Kommunen bestred yrkandet.

Sökandena anförde:

Byggnaden på Onsala-Hallen 2:53 byggdes till år 1959 och har sedan dess inte byggts om. Det byggdes så att det skulle vara möjligt med åretruntboende med isolering och oljeeldning. Den ursprungliga trekammarbrunnen dömdes ut av Kungsbacka kommun för ca 15 år sedan eftersom den ansågs belägen för nära havet. Det allt större uttaget av vatten när fler och fler bosätter sig permanent i området har lett till att grundvattnet sjunkit så mycket att deras brunn bara

lämnar så mycket vatten att de kan diska en gång per dag. Sådant vatten leds ut i vassbädd enligt kommunens direktiv. Enligt länsstyrelsen är det emellertid inte acceptabelt att gråvattnet går ut i naturen på det sättet. Hygien och tvätt får de sköta på annat håll och dricksvatten får de hämta vid kommunens vattenpost uppe vid landsvägen, ca 2 km bort. De anser att de borde ha rätt till samma va-sanering som andra fastigheter och sommarstugor i området.

Kommunen har hänvisat dem till att ansluta sig genom att i egen regi gräva, installera nödvändig pump och göra anslutning till en anvisad avsättning. De hänvisas även till att ta kontakt med Västra Hagens samfällighet, som är markägare till mellanliggande mark på fastigheten Onsala-Hallen 2:4, för att tillsammans med dem utföra anslutningen. På samfällighetens mark finns ett båthus och ett utedass. Båthuset ägs dock av Båtföreningen Västra Hagen och utedasset sköts av Fritidsföreningen Västra Hagen. Det skulle bli en väldigt konstig situation om deras vatten och avlopp skulle vara beroende av en förening där ansvarsfrågan blir otydlig både vid anslutningen och senare vid underhåll och eventuella problem. Kommunen tycks anse att båthuset skall ha vatten om det ordnar va-lösning tillsammans med deras fastighet men samtidigt tycker kommunen att båthuset annars inte skall ha vatten och avlopp. Kommunen har som skäl för att utesluta dem anfört att det på grund av avståndet skulle bli för dyrt för de övriga fastighetsägarna. Men de boende i området anser att deras fastighet bör vara med. De ska inte särbehandlas eftersom deras behov inte skiljer sig från övriga fastighetsägares i området. De har en strandtomt till skillnad från de andra som dock tillåtits flytta närmare havet och försetts med kommunalt vatten och avlopp. Kommunen har antytt att deras fastighet inte ska användas för åretruntboende något som de har svårt att förstå när huset är vinterbonat och haft av kommunen godkänt vatten och avlopp. De vistas, trots va-problemen, regelbundet i huset. Kontinuerligt sommartid och på veckosluten vintertid. Va-problemen har gjort åretruntboende omöjligt.

Området har i dag en enorm inflyttning på grund av det växande Göteborg så att det nu blir en exklusiv förort i stället för ett sommarstugeområde. Enorma villor byggs nu som ersätter de gamla sommarstugorna. Kommunen har, med hänsyn till människors hälsa och till miljön, en skyldighet att ordna vattenförsörjning och avlopp. Det finns för deras fastighet inte annat alternativ än att ingå i kommunens va-sanering. Det strandnära läget utgör även ett miljöskäl i sig. Det krävs en samordning mellan kommunens tekniska kontor och miljö/hälsokontor eftersom de tidigare fått föreläggande om avloppet men man nu vill undanta dem från va-saneringen.

De anser att deras fastighet ingår i det större sammanhang som kommunen va-sanerar för, dvs. de 900 fastigheterna i va-saneringsprojektet, och därför skall den omfattas av kommunens verksamhetsområde. Fastigheten ligger inte heller på avsevärt avstånd från de övriga då den gränsar till av samfälligheten ägda Onsala-Hallen 2:4, en samfällighet där även de själva är medlemmar. Samfällighetens medlemmar ingår i saneringsetapperna 8-10. Det är ca 150 m till nästa enskilda fastighet och markområdet utgörs av plan ängsmark tillhörig samfälligheten. De delar därför inte kommunens uppfattning att kostnaderna för deras anslutning beaktansvärt skulle överstiga kostnaden för anslutning av

andra fastigheter. De flesta andra ligger på mycket svåra terrängavsnitt, över berg och med höjdskillnad.

Kommunen anförde:

Det är riktigt som sökandena påpekat att den västliga gränsen för verksamhetsområdet Västra Hagen ligger omkring 200 m från deras fastigheter men avståndet till stamledningen är något längre. Själva verksamhetsområdet består av relativt tät småhusbebyggelse, ett omvandlingsområde, där behovet av varaktiga va-lösningar blivit alltmer påkallat i takt med att permanentboendet tilltagit och allt fler byggrätter kommit att utnyttjas. Tidigare hade fastigheterna löst avloppsfrågan genom enskilda, småskaliga lösningar av varierande standard. – Beträffande sökandenas fastigheter gäller att de ligger tydligt åtskilda från den mer sammanhållna bebyggelsen. Det är fråga om en enstaka bebyggd fastighet som visserligen har behov av vatten och avlopp men behovet är inte så stort. I övrigt finns det inget som egentligen skiljer deras fastigheter från dem inne i verksamhetsområdet, annat än möjligen storleken på tomterna. Dessutom finns det vissa höjdskillnader som, till skillnad från området i övrigt, utesluter självfallslösningar. En ytterligare komplikation kan vara att områdena omfattas av olika detaljplaner. I grunden omfattas de visserligen av samma plan, betecknad O26. För den sammanhängande bebyggelsen har planen dock reviderats med upphävt strandskydd medan strandskyddet alltså gäller för sökandenas fastigheter. Dessa behandlas därför som om de ligger utanför planen. Det må alltså vara samma plan i grunden för områdena men de har inte ett sådant plansammanhang som har med modern planändring att göra. Det planmässiga sammanhanget för sökandenas fastigheter är inte sådant att man skall ta hänsyn därtill i vattentjänstlagens mening.

Den lösning som kommunen förespråkar är att sökandena och ägaren till mellanliggande Onsala-Hallen 2:4 löser va-frågan genom en gemensamhetsanläggning, varigenom kostnaden för anslutning kan delas mellan fastigheterna. Inte heller har kommunen något att invända mot att sökandena sköter anslutningen på egen hand via den mellanliggande fastigheten och förslagsvis skyddar rätten till ledningen med servitut. Avloppet från deras fastighet bör dock behandlas kommunalt men kommunen valde att inte bygga ut till fastigheten på grund av det stora grönområdet som skiljer från tätbebyggelsen. På grund av strandskyddsbestämmelserna kommer sökandena inte heller att kunna få bygga på Onsala-Hallen 2:54 och det kan därför sägas finnas en strukturell skillnad i förhållande till områdena där strandskyddet hävts. Alla enskilda lösningar för anslutning av Onsala-Hallen 2:53 skulle säkert också bli billigare för fastighetsägarna jämfört med den anläggningsavgift kommunen måste ta ut vid en allmän anslutning.

Av 6 § vattentjänstlagen följer att kommunen, om det med hänsyn till människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ansvarar för att ett verksamhetsområde kommer tillstånd. Lagstiftaren måste med den valda formuleringen ha velat understryka att det, oaktat alla andra hänsyn, även måste krävas distinkta fördelar med att lösa va-frågan i större skala, för att motivera ett verksamhetsområde. Någonstans måste gränsen dras och i detta fall

framstår det inte som rimligt att låta va-kollektivet sörja för sökandenas tillgång till vatten och avlopp. Anslutning av en enskild fastighet utan direkt närhet till annan bebyggelse är inte ett sådant större sammanhang som avses i vattentjänstlagen. Onsala-Hallen 2:53 ligger avskilt från den övriga bebyggelsen och därmed utanför kommunens utbyggnadsskyldighet. Fastigheten omfattas inte av begreppet ”i ett större sammanhang”. Kostnaderna och den tekniska lösningen för att 2:53 skulle ingå i den allmänna va-anläggningen är inte motiverade från va-kollektivets synpunkt. Kostnaderna för den faktiska anslutningen skulle i beaktansvärd omfattning överstiga kostnaderna för anslutning av andra fastigheter.

Länsstyrelsen ansåg i till Va-nämnden ingivet yttrande att va-frågan för de aktuella fastigheterna bör lösas i ett större sammanhang enligt 6 § vattentjänstlagen och att kommunen har en skyldighet att förse fastigheterna med vattentjänst genom allmän va-anläggning.

Va-nämnden yttrade:

Enligt 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster – vattentjänstlagen – skall en kommun, om det behövs för skyddet av människors hälsa och miljön att vatten- eller avloppsförsörjning ordnas i ett större sammanhang för viss bebyggelse, bestämma verksamhetsområde där vattentjänsterna behöver ordnas och se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom allmän va-anläggning.

Av utredningen i målet framgår att kommunen genomfört en stor utbyggnad av allmän vatten och avloppsanläggning i de kustnära områdena i Onsala och att den utbyggnadsetapp som ligger närmast sökandenas fastighet Onsala-Hallen 2:53, varom fråga är i målet, färdigställts under år 2009. Den aktuella etappen Västra Hagen har inordnats i kommunens verksamhetsområde för vatten och avlopp och avståndet mellan gränsen för verksamhetsområdet och sökandenas fastighet torde vara 150-160 m. En ledningsdragning till avsedd anslutningspunkt till kommunens huvudledning blir dock något längre, drygt 200 m beroende på hur ledningen dras.

Beträffande den aktuella fastigheten har det upplysts att denna är en bostadsfastighet varför behovet av vatten och avlopp torde vara ostridigt. Det har vidare framkommit att möjligheterna att ordna va-frågan genom enskilda anordningar på fastigheten på ett sätt som uppfyller kravet på god dricksvattenkvalitet och som tillgodoser de sanitära och miljömässiga krav som måste ställas på avloppslösningar alldeles intill havsstranden, i praktiken är obefintliga. Parterna synes därför eniga om att det fordras en anslutning till kommunens utbyggda va-nät medan oenigheten består i frågan om anslutningen skall vara en kommunal skyldighet enligt vattentjänstlagen.

Det kan enligt Va-nämndens mening inte finnas något tvivel om att den utbyggnad av vatten och avlopp som kommunen gjort av sanitära och inte minst miljöskäl uppfyller kravet för att va-frågorna i området löses i ett större sammanhang. Frågan i detta mål är därför endast om Onsala-Hallen 2:53 bort omfattas av utbyggnaden och därför nu med stöd av 6 § vattentjänstlagen skall till-

försäkras en rätt att få va-behovet tillgodosett genom den allmänna va-anläggningen.

Den omständigheten att fastigheten är belägen 150-200 m från närmaste anslutna fastighet kan i detta fall inte bli avgörande för rätten att erhålla allmänna vattentjänster. Fastigheten får anses ha ett sådant faktiskt och även planmässigt samband med de va-utbyggda områdena att ett kommunalt utbyggnadsansvar måste kunna ifrågakomma. Ingenting torde i ett fall som detta heller hindra att va-frågan för en enstaka fastighet löses enligt reglerna i 6 § vattentjänstlagen (Se Qviström, Vattentjänstlagen 2008, s 51 med hänvisningar). På grund härav och då Onsala-Hallen 2:53 uppenbarligen behöver såväl vatten- som avloppstjänst av sanitära skäl och av miljöskäl och måste ansluta till kommunens nät för att tillgodose behoven och va-frågan vidare lösts i ett större sammanhang för andra fastigheter i närområdet genom en allmän va-anläggning, finner Va-nämnden att också sökandenas fastighet har en rätt att få sin va-försörjning ordnad genom den allmänna va-anläggningen.

Va-nämnden anmärker att en eventuell högre anslutningskostnad för Onsala Hallen 2:53 än för andra fastigheter inte får hindra att fastigheten intas i verksamhetsområdet när förutsättningar i övrigt föreligger.

Sökandenas talan skall således bifallas på så sätt att Va-nämnden fastställer en på vattentjänstlagens bestämmelser grundad skyldighet för kommunen att tillgodose behovet av vatten och avlopp för Onsala-Hallen 2:53 genom den allmänna va-anläggningen.

Va-nämnden fastställde att Kungsbacka kommun, som huvudman för allmän va-anläggning, har en på 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster grundad skyldighet att tillgodose behovet av vatten och avlopp för Kungsbacka Onsala-Hallen 2:53 genom den allmänna va-anläggningen och således att inta fastigheten i verksamhetsområde för vatten och avlopp.

Beslut 2010-03-01, BVa 13

Mål nr Va 16/08